

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	דינים	—	(8×6)	—	48 נקודות
פרק שני	—	מחשבה ומוסר	—	(13×4)	—	52 נקודות
					—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – דינים (48 נקודות)

ענה על שש מן השאלות 1–12.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 8 נקודות).

1. דיני קידוש ושלוש סעודות

- א. הסבר מדוע נשים חייבות בקידוש ומדוע הן חייבות בשלוש סעודות. (3 נקודות)
- ב. הסבר מדוע יש לפרוס מפה על השולחן מתחת לפת ומפה נוספת מעל לפת. (2 נקודות)
- ג. איזו משתי הכיכרות שעליהן מברכים ברכת "המוציא" בוצעים בסעודה הראשונה, ואיזו בוצעים בסעודה השנייה? (3 נקודות)

2. מלאכת התופר

- א. באיזה מקרה אדם שתחב בשבת את החוט פעמיים בבגד לא עבר על איסור, אך אם הוא תחב אותו שלוש פעמים – עבר על איסור? הסבר מדוע הדין שונה. (3 נקודות)
- ב. (1) באיזה תנאי מותר למתוח שרוך המושחל במכפלת הבגד?
(2) באיזה מקרה אסור למתוח שרוך המושחל במכפלת הבגד, גם אם התנאי שצינת בתת-סעיף ב(1) מתקיים? (3 נקודות)
- ג. איזו פעולה הנעשית בעצים אסורה משום מלאכת התופר? (2 נקודות)

3. מלאכת הבונה ומלאכת הסותר

- א. האם מותר בשבת לפרוס גגון של עגלת תינוקות הקבוע בעגלה? נמק את תשובתך. (3 נקודות)
- ב. האם מותר בשבת לפרוס על שולחן מפה ששוליה מגיעים עד הרצפה? נמק את תשובתך. (3 נקודות)
- ג. האם מותר בשבת להעמיד מחיצה ארעית כדי להפריד בין גברים לנשים? נמק את תשובתך. (2 נקודות)

4. מלאכת המכבה ומלאכת המבעיר

- א. לצורך מה מותר לכבות שרפה בשבת, ולצורך מה אסור לכבותה? (2 נקודות)
- ב. אילו משקים מותר לשפוך סביב אש שאחזה בבגד, ואיזה משקה אסור לשפוך במקרה זה? הסבר מדוע נאסר לשפוך משקה זה. (3 נקודות)
- ג. האם מותר בשבת להתרחץ במים שחוממו לפני שבת? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)

5. הלכות בדיקת חמץ וביטול

- א. איזו ברכה מברכים קודם בדיקת חמץ? (2 נקודות)
- ב. מי שבודק חמץ בכמה בתים – האם צריך לברך לפני הבדיקה בכל בית? (2 נקודות)
- ג. ציין מהו הדין אם אדם מצא כזית חמץ –
 - (1) בחול המועד
 - (2) בשבת חול המועד
 - (3) ביום טוב אחרון של פסח
 - (4 נקודות)

6. דיני ערב פסח

- א. כתוב עד מתי מותר לעשות בערב פסח את הפעולות האלה:
 - (1) לאכול חמץ
 - (2) ליהנות מחמץ
 - (3) לעשות מלאכה
 - (4) להסתפר
 - (6 נקודות)
- ב. אסור לתת לילד קטן לאכול מצה בערב פסח.
מהי ההגדרה של "קטן" לעניין זה? (2 נקודות)

7. דיני ערב יום כיפור

- א. (1) אדם שחטא כנגד חברו בדיבור ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו – מה עליו לעשות?
(2) אדם שחטא כנגד חברו בממון ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו – מה עליו לעשות?
(4 נקודות)
- ב. האוכל סעודה מפסקת "צריך להוסיף מחול על הקודש". באר דברים אלה. (2 נקודות)
- ג. באיזה מקרה מותר לחזור ולאכול גם לאחר סעודה מפסקת? (2 נקודות)

8. הלכות חנוכה

- א. (1) מדוע מדליקים שמש?
(2) היכן צריך להציב את השמש? הסבר מדוע. (3 נקודות)
- ב. ציין מקרה אחד שבו יש להדליק נרות חנוכה בלא ברכה. (2 נקודות)
- ג. האם אישה יכולה להוציא ידי חובה את בני ביתה בהדלקת נרות חנוכה? נמק את תשובתך. (3 נקודות)

9. דיני פדיון מעשר שני

- א. "כשפודה מעשר שני במטבע צריך לפדות גם את חומשו".
הסבר מהו "חומשו". (3 נקודות)
- ב. באילו מקרים אין פודים "גם את חומשו"? בתשובתך התייחס לשני מקרים. (2 נקודות)
- ג. מהו "מעשר שני ודאי", ומה מברכים על פדייתו? (3 נקודות)

10. זריעה והשקאה בשביעית

- א. באילו תנאים מותר לזרוע זרעים בעציץ בשביעית? כתוב שני תנאים. (3 נקודות)
- ב. (1) כתוב מהו "בית השלחין".
(2) כתוב מהו "בית הבעל", ובאיזה אופן מותר להשקותו בשביעית. (5 נקודות)

11. זמירה וקצירה בשביעית

- א. את מה אסור לזמור מן התורה, ואת מה אסור לזמור מדרבנן? (3 נקודות)
- ב. באילו תנאים מותר לזמור בשביעית? בתשובתך התייחס לשני תנאים. (3 נקודות)
- ג. "אסור לקצור כדרך הקוצרים".
אם קצר שלא כדרך הקוצרים — מהו דינם של הגידולים שקצר? (2 נקודות)

12. הלכות פת נוכרי ובישולי נוכרי

- א. "אסרו חכמים לאכול פת של נוכרי".
אם כן, כיצד ינהג אדם שרוצה לאכול פת ונמצא במקום שאין בו פת של ישראל? בתשובתך התייחס לשני מצבים. (3 נקודות)
- ב. על אילו מאכלים לא חל איסור בישולי נוכרי? (3 נקודות)
- ג. איזו פעולה יש לעשות כדי להתיר פת שאופה נוכרי? (2 נקודות)

פרק שני – מחשבה ומוסר (52 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 13–20.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 13 נקודות).

13. פרקי אבות, פרק ב'

א. "מרבה נכסים מרבה דאגה".

על פי ר"ע מברטנורה, מה הן דאגותיו של המרבה נכסים? (4 נקודות)

ב. מהו ביאורו של ר"ע מברטנורה ל"מרבה ישיבה, מרבה חוכמה", ומהו ביאורו לגרסה "מרבה חוכמה, מרבה ישיבה"?

(5 נקודות)

ג. על פי ר"ע מברטנורה, מה רצה ללמדנו התנא ששנה במשנה סוגים רבים של ריבוי ("מרבה בשר וגו'")?

(4 נקודות)

14. רבנו יונה, פירוש לפרקי אבות

"צאו וראו איזו היא דרך ישרה שידבק בה האדם" (אבות, ב', ט').

א. בחר באחת מן המידות הנזכרות במשנה, והסבר כיצד מבאר אותה רבנו יונה. בתשובתך הסבר מדוע מידה זו היא

"דרך ישרה". (7 נקודות)

ב. על פי רמב"ם, המובא בדברי רבנו יונה, הסבר מדוע המידה "לב טוב" היא "דרך ישרה". (6 נקודות)

15. רבנו בחיי, חובות הלבבות, שער עבודת האלקים

א. "כאשר נשווה את האדם אל שאר בעלי החיים, נסיק שהאדם מחוסר מצרכיו וחלש בכוחו יותר מכולם. ותוכל

לראות זאת משלוש בחינות".

ציין את שלוש הבחינות, והסבר אחת מהן. (6 נקודות)

ב. (1) איזו מסקנה האדם צריך להסיק בעקבות ההכרה במגבלותיו?

(2) רבנו בחיי כתב כי גם "מצד הראיות הברורות והעדויות המפורסמות" על האדם להגיע לאותה מסקנה.

הסבר את כוונתו בדברים אלה.

(7 נקודות)

16. רמב"ם, הלכות תשובה, פרק א'

- א. "וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטֹּאתֵם אֲשֶׁר עָשׂוּ – זֶה וִידוּי דְּבָרִים".
מדוע נקרא הווידי "וידוי דברים"? כתוב את עיקרי וידוי זה. (5 נקודות)
- ב. על אילו עבירות השעיר המשתלח מכפר אם האדם עשה תשובה, ועל אילו עבירות הוא מכפר אם האדם לא עשה תשובה? (4 נקודות)
- ג. על אילו עבירות נאמר כי "תשובה, יום הכיפורים וייסורים – שלושתם תולין, ומיתה מכפרת"? (4 נקודות)

17. רמב"ן, פירוש התורה, שמות, י"ג, ט"ז

- א. על פי רמב"ן, מה אפשר ללמוד מן האותיות והמופתים שעשה ה'? (4 נקודות)
- ב. ציין שלוש מצוות שתכליתן זיכרון ואות. (4 נקודות)
- ג. לדעת רמב"ן, מהי כוונת כל המצוות? (5 נקודות)

18. ספר החינוך, איסור "חדש"

- א. כתוב על אילו גידולים חל איסור "חדש", והסבר מדוע הוא חל דווקא עליהם. (4 נקודות)
- ב. ממתי היה מותר לאכול מן התבואה החדשה בזמן שבית המקדש היה קיים, וממתי מותר לאכול ממנה לאחר החורבן? (4 נקודות)
- ג. "כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה – מְעַל" (ברכות, ל"ה, ע"א).
הסבר את מאמר חז"ל הזה, ואת הקשר שלו לאיסור "חדש" על פי ספר החינוך. (5 נקודות)

19. ספר החינוך, מצווה שלא להתאוות

- א. כיצד ספר החינוך מסביר על פי רמב"ם את האיסורים "לא תתאווה" ו"לא תחמד"? (5 נקודות)
- ב. "ואיך יהיה בידו של אדם למנוע לבבו מהתאוות?"
מהי התשובה של בעל ספר החינוך על שאלה זו? (5 נקודות)
- ג. מי חייב במצווה שלא להתאוות? (3 נקודות)

20. הרב דסלר, קונטרס החסד

- א. הסבר מדוע "הכרת טובה היא תולדת כוח הנתינה", ומדוע "כפיות טובה היא תולדת כוח הנטילה". (5 נקודות)
- ב. "אם חפץ ה' שלא יהא האדם לנוטל, היה בורא כל אדם בעולם המיוחד לו, ולמה בראם בעולם אחד ועשאו חברתיים?"
מה הן שתי התשובות של הרב דסלר על שאלה זו? (4 נקודות)
- ג. "הנוטלים מַרְיָעִים זה לזה... אבל הנותנים משלימים זה את זה".
הסבר דברים אלה. (4 נקודות)

בהצלחה!